

ارتباط بین یادگیری خودراهبر و موفقیت تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

فائزه لرکی^۱، شهرام مولوی نژاد^۲، علیرضا مؤمنی^۱، مژده فتحی^۱

چکیده

مقدمه: یادگیری کلید ورود به جامعه دانش محور و موضوع اصلی هر نوع آموزش است. این مطالعه با هدف بررسی ارتباط بین یادگیری خودراهبر و موفقیت تحصیلی در دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی در دانشگاه علوم پزشکی اهواز انجام شده است.

روش بررسی: این مطالعه تحلیلی مقطعی بر روی ۲۳۰ نفر از دانشجویان پرستاری انجام شد. دانشجویان به روش تصادفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه یادگیری خود راهبر فیشتر بود.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین میزان یادگیری خود راهبر و موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود ندارد. اما بین خود مدیریتی و موفقیت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/05$).

بحث و نتیجه گیری: یادگیری خودراهبر نمی‌تواند پیش‌بینی کننده موفقیت تحصیلی در دانشجویان پرستاری باشد.

کلمات کلیدی: موفقیت تحصیلی، یادگیری خود راهبر، دانشجویان پرستاری

(سال بیست و دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۹، مسلسل ۷۳)
تاریخ پذیرش: ۹۹/۳/۱۰

فصلنامه علمی پژوهشی ابن سینا / اداره بهداشت، امداد و درمان نهاجا
تاریخ دریافت: ۹۸/۲/۶

۱. دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، کمیته تحقیقات دانشجویی، اهواز، ایران
۲. استادیار، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، دانشکده پرستاری مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری در بیمارهای مزمن، اهواز، ایران (مؤلف مسئول)
shahrambaraz@ajums.ac.ir

مقدمه

خودراهبر در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز با موفقیت تحصیلی پرداخته است.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی بوده که در سال ۹۸-۱۳۹۷ انجام شده است. با کمک فرمول $N=(Z^2 \times Q^2)/d^2$ و سطح اطمینان ۹۵٪، انحراف معیار ۰/۶ برای مهارت خودکنترلی و خطای ۰/۸ واحد، و در نظر گرفتن ۱۰٪ ریزش احتمالی ۲۳۰ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اهواز در مقطع لیسانس، به روش تصادفی به عنوان حجم نمونه تعیین گردید. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و مقیاس یادگیری خودراهبر فیشر بود. مقیاس فیشر شامل ۴۱ گویه با طیف لیکرت پنج تایی (کاملاً موافقم=۵، موافقم=۴، نظری ندارم=۳، مخالفم=۲ و کاملاً مخالفم=۱) است که یادگیری را در سه بخش خود مدیریتی (۱۶ گویه)، خود کنترلی (۱۴ گویه) و رغبت به یادگیری (۱۱ گویه) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. حداقل و حداکثر نمره به ترتیب ۴۱ و ۲۰۵ است. مقیاس فیشر در ایران توسط نادری و سجادیان در سال ۱۳۸۶ به فارسی ترجمه شد و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۲ و برای ابعاد خودمدیریتی ۰/۷۸، رغبت به یادگیری ۰/۷۱ و خود کنترلی ۰/۶۰ به دست آمده است [۱۱]. برای سنجش میزان موفقیت تحصیلی از معدل دانشجویان استفاده شد. بعد از کسب اجازه از مسئولان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه جندی شاپور اهواز و توضیح اهداف پژوهش به دانشجویان، پرسشنامه‌ها به صورت حضوری میان دانشجویان پرستاری در مقطع لیسانس توزیع شد. در طول پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها محقق با حضور در محل به سؤالات و ابهامات آزمودنی‌ها پاسخ داد. از شاخص‌های آمار توصیفی و تحلیلی برای تحلیل اطلاعات توسط نرم افزار SPSS ویراست ۲۲ استفاده شد.

یادگیری یکی از موضوعات مهم و مورد علاقه پژوهشگران علوم مختلف بوده و آنها همواره تلاش می‌کنند تا ابعاد پیچیدگی‌های یادگیری را بشناسند و یادگیری انسان را تسهیل کنند [۱]. یادگیری کلید ورود به جامعه دانش محور و موضوع اصلی هر نوع آموزش است [۲]. در حوزه پزشکی نیز با توجه به تغییرات مداوم اطلاعات و اهمیت به روز بودن دانش در این عرصه لزوم توجه به تربیت دانشجویانی که در طول تحصیل و پس از آن به طور پیوسته در حال یادگیری باشند، ضروری است. مجهز بودن دانشجویان به توانایی‌های یادگیری خودراهبر باعث می‌شود که نیازهای یادگیری خود را تشخیص داده و به سمت برطرف کردن آن پیش روند و در نهایت به یادگیرنده مادام‌العمر تبدیل شوند [۳، ۴]. لذا در حرفه پزشکی مهارت‌های یادگیری خودراهبر به علت ارتباط با یادگیری مادام‌العمر، از اهمیت بسیاری برخوردارند [۵]. یادگیری خودراهبر فرآیندی است که در آن فراگیران با یا بدون کمک دیگران به شناسایی نیازهای یادگیری خود پرداخته و مسئولیت تنظیم اهداف، تشخیص منابع انسانی و مادی، انتخاب و اجرای راهبردهای یادگیری و ارزیابی پیامدهای یادگیری خود را برعهده می‌گیرد [۶]. یادگیری خود راهبر منجر به توسعه صلاحیت‌های پرستاری و افزایش خودکارآمدی می‌گردد [۷]. موفقیت تحصیلی (هم در یادگیری سنتی و هم در یادگیری مدرن) را می‌توان به عنوان کسب دستاوردهای آموزشی خاص از طرق مختلف تعریف کرد که معمولاً به صورت عددی یا میانگین بیان می‌شود [۸]. بیان شده است که بین یادگیری خود راهبر و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد [۹]. از سوی دیگر قنبری هاشم‌آبادی و همکاران نشان دادند بین یادگیری خود راهبر و گرایش به تفکر انتقادی با موفقیت تحصیلی در دانشجویان پرستاری مامایی رابطه‌ای معنادار وجود ندارد [۱۰]. لذا با توجه به نتایج متفاوت رابطه بین به کارگیری مهارت‌های یادگیری خودراهبر با موفقیت تحصیلی در پژوهش‌های پیشین و مبرم بودن اهمیت این موضوع، پژوهش حاضر به بررسی ارتباط مهارت‌های یادگیری

جدول ۱- مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات کل و زیرمقیاس‌های یادگیری خودراهبر بر حسب جنسیت

متغیر	مرد	زن	آماره تی	مقدار p
خود مدیریتی	58/07 ± 6/27	60/35 ± 7/06	2/44	0/015
رغبت به یادگیری	36/64 ± 4/92	38/20 ± 4/41	2/42	0/016
خودکنترلی	50/74 ± 6/50	50/55 ± 6/35	0/216	0/829
میزان یادگیری خود راهبر	145/46 ± 15/24	149/10 ± 14/57	1/77	0/078

یافته‌ها

از ۲۳۰ پرسشنامه تعداد ۲۱۳ پرسشنامه تکمیل شد. از این تعداد ۵۶/۳٪ دختر (۱۲۰ نفر) و ۴۳/۷٪ پسر (۹۳ نفر) بودند. بیشترین شرکت کنندگان از دانشجویان ترم شش ۲۳٪ و کمترین شرکت کنندگان نیز مربوط به دانشجویان ترم هفت ۱/۹٪ بود. میانگین سنی افراد شرکت کننده ۲۱/۳۹±۲/۵۰ سال و میانگین معدل تحصیلی ۱۶/۴۳±۱/۲۱ (از ۲۰ نمره) بود. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، همبستگی بین میزان یادگیری خودراهبر و موفقیت تحصیلی دانشجویان برابر ۰/۱۲۷ شده و سطح معناداری بر اساس آزمون همبستگی پیرسون بزرگتر از ۰/۰۵ شده است. بنابراین بین میزان یادگیری خود راهبر و موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین میزان یادگیری خود راهبر و موفقیت تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اهواز رابطه مستقیم و معناداری وجود ندارد. نتایج ما در راستای نتایج مطالعه قنبری هاشم‌آبادی و همکاران است. نویسندگان در یافته‌های خود به عدم وجود رابطه معنادار بین یادگیری خودراهبر و گرایش به تفکر انتقادی با موفقیت تحصیلی اشاره داشتند [۱۰]. بر خلاف نتایج مطالعه ما، نتایج مطالعه مراد و همکاران^۱ و یانگ و جیانگ^۲ نشان داد که بین یادگیری خودراهبر و افزایش دانش و موفقیت تحصیلی و عملکرد آکادمیک رابطه مثبت وجود دارد [۱۲، ۱۳]. گزارش شده است توانایی یادگیری خودتنظیم دانشجویان پرستاری،

1. Murad et al
2. Yang & Jiang

جدول ۲- ضریب همبستگی بین نمرات کل و زیرمقیاس‌های یادگیری خود راهبر با موفقیت تحصیلی

نوع ارتباط	موفقیت تحصیلی		متغیر
	مقدار p	ضریب همبستگی	
خود کنترلی	0/945	-0/05	مستقیم
رغبت به یادگیری	0/253	-0/85	مستقیم
خود مدیریتی	0/004	-0/209	مستقیم
میزان یادگیری خود راهبر	0/088	-0/127	مستقیم

تحت تأثیر عوامل بیرونی (مانند محیط تمرین واقعی، شبکه، اساتید، برنامه آموزش، روشهای یادگیری، راهبردهای تدریس) و عوامل داخلی (مانند آگاهی از محیط، کنجکاوی سن و خودکارآمدی) قرار دارد. همچنین بیان شده است که یادگیری خودراهبر بر ارزشهای حرفه‌ای پرستاری تأثیرات مثبت دارد [۱۴]. یافته بعدی این مطالعه نشان می‌دهد که میزان خود مدیریتی و خود انگیزشی در بین مردان کمتر از زنان بوده و اختلاف معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش سلطانی عربشاهی و همکاران که نشان دادند دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر از مهارت خود مدیریتی بهتری برخوردارند، مغایرت دارد؛ ولی در رابطه با این که بین جنسیت و مهارت‌های خودکنترلی و میزان یادگیری خودراهبر اختلاف معناداری یافت نشد، با یکدیگر همسو هستند [۱۵].

جامعه آماری این پژوهش محدود به دانشجویان کارشناسی رشته پرستاری دانشگاه اهواز بوده که باعث محدودیت در تعمیم نتایج می‌شود. همچنین بنابر ملاحظات اخلاقی دسترسی به معدل دانشجویان تنها از طریق فرد تکمیل کننده پرسشنامه امکان پذیر بوده است، که این باعث محدودیت در مطالعه شد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز با کد IR.AJUMS.REC.1395.844 به تصویب رسیده است. از کلیه شرکت کنندگان در این پژوهش کمال تشکر و قدردانی به داریم.

تعارض در منافع

بین نویسندگان هیچ‌گونه تعارضی در منافع انتشار این مقاله وجود ندارد.

References

1. Naseri Jahromi R. Study of the relationship between self-regulated learners strategies with academic achievement. Research in medical education. 2017;9(4):57-49. [Persian]
2. Salehi M. Compare social and self-learning skills between traditional and smart schools in high school students. Journal of new approach in educational administration 2018;9(1):73-88. [Persian]
3. Ostovar S, Abedi M. A comparison of motivational beliefs and self-regulating learning strategies among normal and probation students. Journal of educational psychology studies. 2016;13(24):1-20. [Persian] doi:10.22111/JEPS.2016.2775
4. Yousefy A, Gordanshekan M. The relationship between self-directed learning and school motivation in Medical Students of Isfahan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2015;14(12):1066-1073. [Persian]
5. Premkumar K, Vinod E, Sathishkumar S, Pulimood AB, Umaefulam V, Prasanna Samuel P, et al. Self-directed learning readiness of Indian medical students: a mixed method study. BMC medical education. 2018;18(1):1-10. doi:10.1186/s12909-018-1244-9
6. El-Gilany AH, Abusaad Fel S. Self-directed learning readiness and learning styles among Saudi undergraduate nursing students. Nurse education today. 2013;33(9):1040-1044. doi:10.1016/j.nedt.2012.05.003
7. Chakkaravarthy K, Ibrahim N, Mahmud M, Venkatasalu MR. Predictors for nurses and midwives' readiness towards self-directed learning: an integrated review. Nurse education today. 2018;69:60-66. doi:10.1016/j.nedt.2018.06.030
8. Broadbent J, Poon WL. Self-regulated learning strategies & academic achievement in online higher education learning environments: a systematic review. The Internet and higher education. 2015;27:1-13. doi:10.1016/j.iheduc.2015.04.007
9. Rascón-Hernán C, Fullana-Noell J, Fuentes-Pumarola C, Romero-Collado A, Vila-Vidal D, Ballester-Ferrando D. Measuring self-directed learning readiness in health science undergraduates: a cross-sectional study. Nurse education today. 2019;83:104201. doi:10.1016/j.nedt.2019.08.019
10. Ghanbari Hashemabadi BA, Garavand H, Mohammadzadeh Ghasr A, Hosseini S. A survey on relation between tendency to critical thinking and self-directed in nursing and midwifery students and its role on their academic achievement. The journal of medical education and development. 2013;7(4):15-27. [Persian]
11. Nadi M, Sajadian I. Standardization of self directed learning reading scale on girls student of Isfahan high schools. Journal of educational innovations. 2006;5(18):111-134. [Persian]
12. Murad MH, Coto-Yglesias F, Varkey P, Prokop LJ, Murad AL. The effectiveness of self-directed learning in health professions education: a systematic review. Journal of medical education. 2010;44(11):1057-1068. doi:10.1111/j.1365-2923.2010.03750.x
13. Yang G-F, Jiang X-Y. Self-directed learning readiness and nursing competency among undergraduate nursing students in Fujian province of China. International journal of nursing sciences. 2014;1(3):255-259. doi:10.1016/j.ijnss.2014.05.021
14. Lee S, Kim DH, Chae SM. Self-directed learning and professional values of nursing students. Nurse education in practice. 2020;42:102647. doi:10.1016/j.nepr.2019.102647
15. Soltani Arabshahi SK, Naeimi L. Assessment of the current situation of-self-directed learning skills in medical students. Razi Journal of Medical Sciences. 2013;20(113):10-19. [Persian]

The relationship between self-directed learning and academic success in nursing students of Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences

Faezeh Larki¹, Shahram Molavynejad^{2✉}, Alireza Momeni¹, Mojdeh Fathi¹

Abstract

Background: Learning is the key to entering of a knowledge-based society and is the main topic of any kind of education. This study was aimed to investigate the relationship between self-directed learning and academic achievement among undergraduate nursing students in Ahvaz University of Medical Sciences.

Materials and methods: This cross-sectional analytical study was performed on 230 nursing students. Students were randomly selected. The data collection tool was Fisher's Self-Learning Questionnaire.

Results: The results showed that there was no relationship between self-directed learning and academic achievement of nursing students. However, there was a positive and significant relationship between self-management and academic success ($p < 0.05$).

Conclusion: Self-directed learning cannot predict the academic achievement of nursing students.

Keywords: Academic Success, Self-Directed Learning as Topic, Nursing Students

1. Student Research Committee, Ahvaz Jondishapur University of medical sciences, Ahvaz, Iran

2. Assistant professor, School of nursing and midwifery, Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
(✉Corresponding author)
shahrambaraz@ajums.ac.ir